

בין ג'פרסון למקינלי: ההתלבטות של טראמפ

מגיעה כבר משנת 1800

written by ד"ר אל"מ במיל" חנן שי | 11.02.2026

את הדילמה האסטרטגית שמציבה איראן בפני ארצות־הברית ראוי לבחון דרך שתי אבני־בוחן היסטוריות: מלחמת טריפוליטניה של ג'פרסון (1801–1805), שעסקה באכיפת כללי התנהגות, ומלחמת ארצות־הברית–ספרד של מקינלי (1898), שעיצבה מחדש את מאזן הכוחות. בין שתי המלחמות הללו משתרעת קשת ההתבגרות האסטרטגית של אמריקה – מרפובליקה המבקשת להגן על חופש פעולתה, למעצמה המבקשת לעצב את סביבתה.

מודל ג'פרסון: אכיפה ללא שינוי מבני

תומס ג'פרסון ביקש להגן על הספנות האמריקנית מפני שיטת הסחיטה ותשלומי החסות של מדינות "חוף בְּרִבְרִיָה". הוא הפעיל לחץ צבאי נחוש, ששיאו בכיבוש דרנה ב־1805, אך מטרתו נותרה מוגבלת: קביעת הכלל שארצות הברית לא תשלם על זכותה לשוט בים. מבחינה מיידיית זו הייתה הצלחה, אך המודל הכלכלי־אסטרטגי של האויב לא נעקר. בתוך עשור שבו הפגיעות, וארצות הברית נאלצה לצאת למערכה נוספת. הלקח נצרב: אכיפת סדר שאינה משנה את המנגנון המייצר את האיום מבטיחה רגיעה – לא יציבות.

מודל מקינלי: עיצוב מאזן הכוחות

מאה שנים לאחר מכן מצא עצמו הנשיא ויליאם מקינלי מוביל את המלחמה נגד ספרד. הוא לא הסתפק בהסרת איום נקודתי, אלא פירק את שרידי האימפריה הספרדית ובנה נוכחות אסטרטגית החוצה אוקיינוסים. בעוד מלחמתו של ג'פרסון הייתה תגובתית, מלחמתו של מקינלי הייתה מעצבת: היא שינתה היררכיה בינלאומית ויצרה מרחב פעולה חדש.

מבחן המורשת

כאן מתחדדת הדילמה של דונלד טראמפ. המגעים הדיפלומטיים בעומאן חושפים ניסיון איראני לצמצם את השיח לסוגיית הגרעין בלבד. אולם ארצות הברית מבינה כי האיום הוא מערכתי – שילוב של טילים, שלוחים ויכולת הקרנת כוח. כל הסכם שיוצג כהישג מדיני אך לא ייגע במנגנון המייצר את האיום יהיה "כתוב על קרח". הוא עשוי לקנות זמן לנשיא המכהן, אך בראייה היסטורית אין זה בהכרח הישג אסטרטגי, אלא דחייה אפשרית של העימות והעברתו לדור המנהיגות הבא.

טראמפ מצוי במלכוד: ליבו ג'פרסוני – שואף לצמצם מעורבות ולשוב הביתה – אך המציאות דוחקת בו להיות מקינלי. מנהיגים נבחנים לא רק במלחמות שהם מנצחים, אלא ביכולתם לעצב

מציאות המייתרת את אלו שאחריהן.

לדילמה זו נוסף ממד אישי שקשה להתעלם ממנו. טראמפ הרבה לבקר את קודמיו על הסכמים שלא האריכו ימים ועל מהלכים שלדבריו דחו עימותים במקום למנוע אותם. דווקא משום כך, החלטותיו שלו יימדדו גם לאור אמת מידה זו. הסכם שייתפס בעתיד כהפוגה בלבד עלול לשמש ראיה לכך שהאיום לא הוסר אלא נדחה.

אם יבחר באכיפה בלבד, הוא עלול להיזכר לא רק כמי שהשיג רגיעה רגעית, אלא כמי שחזר, חרף אזהרותיו שלו, על הדפוס שייחס לנשיאים שקדמו לו.

הלקח ההיסטורי מתריע מפני האשליה שניצחון טקטי הוא ניצחון אסטרטגי. האתגר של טראמפ אינו להשיג הפסקה זמנית בעימות, אלא לעצב תנאים שיהפכו אותו לאחרון מסוגו בטווח הנראה לעין. תפקידה של ההיסטוריה איננו לספק מתכונים למדיניות, אלא להבהיר את מחירן של החלטות שכבר נוסו ☹️ ונכשלו.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 11.2.2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.